

Više od 150 stručnjaka iz oblasti sigurnosti mesa iz cijele EU zajedno u cilju unaprjeđenja inspekcije mesa

Uloga sistema sigurnosti mesa je obezbijediti sigurno, odnosno zdravstveno ispravno meso za ljudsku potrošnju. Brojne kontrolne mjere i postupci se primjenjuju duž cijelog lanca ishrane u cilju proizvodnje sigurnog mesa, a jedna od njih je inspekcija mesa koja predstavlja nadzor životinja i mesa uglavnom od strane službenih veterinarara. Usprkos tome, povremeno se u EU dešavaju skandali vezani za meso. Štaviše, uzročnici bolesti ljudi, kao što su *Salmonella* ili *Campylobacter*, ne mogu nužno biti otkriveni prilikom inspekcije mesa. Kao posljedica toga, meso ili mesni proizvodi mogu biti prodani ili konzumirani prije nego se identificira izvor njihove kontaminacije. Stoga, važeći kriteriji inspekcije mesa se revidiraju u svjetlu naučnih saznanja o hrani.

Nova EU COST akcija „Inspekcija mesa zasnovana na riziku i integrirano osiguranje sigurnosti mesa“ (eng: “Risk-based meat inspection and integrated meat safety assurance”; akronim: RIBMINS) okupila je više od 150 stručnjaka iz ove oblasti, uključujući i one van EU, posvećenih nastojanju da se unaprijedi inspekcija mesa tokom slijedeće četiri godine trajanja akcije. U cilju toga, stručnjaci iz oblasti sigurnosti hrane analiziraju način na koji bi inspekcija mesa mogla biti učinkovitija i isplativija za nadležne vladine institucije i industriju, ali također i za dobrobit potrošača. To bi se moglo postići kroz razvoj sistema osiguranja sigurnosti mesa. Ova EU COST akcija je u skladu s prijedlogom Evropske agencije za sigurnost hrane (eng. European Food Safety Authority - EFSA) da se radi na uspostavi savremenog sistema osiguranja sigurnosti mesa, zasnovanog na procjeni rizika, u kome se kontrolne mjere primjenjuju u onim tačkama lanca proizvodnje mesa gdje postoji izražena isplativost u reduciranju zdravstvenih rizika povezanih s mesom.

Inicijativa za pokretanje EU COST akcije u inspekciji mesa došla je od dr. Bojana Blagojevića, evropskog specijaliste veterinarskog javnog zdravstva i vanrednog profesora Univerziteta u Novom Sadu (Srbija), koji predsjedava ovom akcijom: “Više od jednog vijeka star sistem bio je dugo vremena korišten za rješavanje problema opasnosti po ljudsko zdravlje koje potiču iz mesa – ali sa ograničenim uspjehom. Moja ideja je bila da se okupe najbolji stručnjaci iz više od 35 zemalja s ciljem uspostave efikasnijeg sistema osiguranja sigurnosti mesa. Da bi se riješili problemi zdravstvenih opasnosti porijeklom iz mesa, inspekcija mesa mora biti revidirana u smislu njenog zasnivanja na procjeni rizika, te da kao takva bude dio modernog, uzdužno integriranog sistema koji obuhvata prevenciju i kontrolu duž cijelog lanca proizvodnje mesa s glavnim fokusom na farme i klaonice.”

Podpredsjednica akcije je dr Lis Alban, docentica Univerziteta u Kopenhagenu i odgovorni naučnik Danskog vijeća za poljoprivredu i hranu (eng. Danish Agriculture & Food Council). “Naša EU COST akcija je u interesu fer konkurencije u sektoru industrije mesa i efikasnijih regulatornih kontrola diljem Evrope. Da bi se ovaj proces ubrzao, potrebno je da međusobno sarađujemo u cilju iznalaženja najboljih rješenja – i samo tako će proizvođači i klaonice moći isporučiti sigurno meso svim potrošačima” kaže dr. Alban, koja je organizirala veliku konferenciju u okviru RIBMINS EU COST akcije na Univerzitetu u Kopenhagenu od 6. do 8. novembra 2019. godine.

Menadžer naučne komunikacije EU COST akcije, dr Boris Antunović, profesor Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku (Hrvatska), kaže: “U okviru akcije imamo poznate eksperte iz različitih zemalja EU. Neki od njih nikada se ranije nisu sreli, a sad su u

mogućnosti da zajedno rade tokom slijedeće četiri godine i da dijele svoje ideje i iskustva u inspekciji mesa. Postoji također i mogućnost za mlade istraživače da se pridruže akciji putem aplikacije za kratkotrajne naučne misije. To je veoma moćno oruđe.”

Nova EU COST akcija RIBMINS je veoma dobrodošla i u industriji mesa. Francisco Requena je direktor jedne španske kompanije sa 200-godišnjom tradicijom sa sjedištem u Malagi, koja sedmično prerađuje 25.000 svinja i izvozi 50% svoje proizvodnje u druge EU zemlje i Aziju. “Inspekcija mesa je kompleksna i uzrokuje brojne kontroverze i probleme za industriju mesa u svakodnevnom poslovanju. Efekat primjene laboratorijskog ispitivanja finalnog proizvoda kao zamjene za inspekciju mesa u cilju detekcije najrelevantnijih opasnosti po zdravlje ljudi veoma je ograničen. Ovakav pristup je skup i nije proaktivan, a s druge strane upitna je i reprezentativnost ispitivanih uzoraka hrane usljed heterogene distribucije patogena. Osim toga, postoji i mogućnost kašnjenja rezultata laboratorijskog ispitivanja, što opet ovisi o performansama ispitivanja, a isti se odnose samo na opasnosti obuhvaćene ispitivanjem. U cjelini uzevši, laboratorijsko ispitivanje i negativni rezultati ispitivanja zasigurno ne garantiraju sigurnost mesa”, kaže g. Requena.

Zbog globalnog povećanja međunarodne trgovine mesom, EU COST akcija RIBMINS je već privukla interes stručnjaka izvan EU. Dr. Mick Bosilevac, istraživač mikrobiolog u Američkom animalnom istraživačkom centru za meso (eng. U.S. Meat Animal Research Center) u Kansasu (SAD) vidi EU COST akciju u inspekciji mesa kao odličnu priliku za stručnjake iz oblasti sigurnosti hrane i sigurnosti mesa: “Sretni smo da se, barem u sektoru proizvodnje govedine, sigurnost hrane ne smatra konkurentskom arenom, što znači da se problemi i rješenja otvoreno dijele i razmatraju. Odgovor javnosti na izbijanje neke bolesti ili povlačenje robe s tržišta vezane za govedinu ne uključuje izbjegavanje kupovine mesa samo od involviranog proizvođača ili trgovca, već kao posljedicu uglavnom dobijemo generalno izbjegavanje kupovine svih proizvoda od goveđeg mesa. Što više uspijemo u nastojanju da svaki sektor prehrambene industrije polazi s ovog aspekta, to se adekvatna rješenja mogu brže identificirati i primjeniti.”

Nova EU legislativa o službenim kontrolama, koja će biti na snazi od 14. decembra 2019. godine, će, između ostalog, osigurati primjenu odredbi zakona o hrani i pravilnika o zdravlju i dobrobiti životinja, te konačno, revidiranih procedura inspekcije mesa. COST akcija RIBMINS će biti realizirana upravo u vrijeme prilagođavanja nacionalnih sistema kontrole novoj EU legislativi. U cilju bolje koordinacije aktivnosti na nacionalnim nivoima uspostavljene su RIBMINS nacionalne kontakt tačke za svaku zemlju.

Za Bosnu i Hercegovinu, ulogu nacionalne kontakt tačke ima prof. dr. Davor Alagić sa Veterinarskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu (davor.alagic@vfs.unsa.ba).